

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. Utrum Beati in verbo, vel extra Verbum, omnes creaturas possibles
cognoscere possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

creatus, in verbo cognoscit, non quidem omnia simpliciter, sed tantò plura, quanto perfectius videt verbum.

88 Inferes secundo, beatos cognoscere in essentia divina tanquam in causa, non solum creaturas posibles, sed etiam existentes, & futuras; non quidem omnes, sed aliquas, juxta proportionem luminis gloriæ, quò illorum intellectus perficitur.

Probat: Etsi potentia divina absolute sumpta, per modum actus primi, non inferat existentiam aut futuritionem creaturarum, adjunctò tamen decretò, necessario illam inferit, & necessario cum illis connectitur: Ergo sicut in illa nude sumpta, & veluti in actu primo considerata, cognoscuntur creaturæ posibles; ita in illa, ut determinata per decretum liberum, cognosci poterunt existentes, aut futura.

Confirmatur: Deus res futuras cognoscit in sua essentia, per liberum decretum suæ voluntatis determinata, ut ostendimus in Tractu de scientia Dei. Ergo eodem modo beatus poterit illas cognoscere; quandoquidem visio beatifica est divinæ cognitionis & scientiæ participatio.

89 Inferes tertio, hanc esse differentiam inter creaturas posibles, & existentes, vel futuras, respectu visionis beatæ, quòd cum creaturæ posibles habeant necessariam connexionem cum essentia divina, nullius creaturæ possibili visio (si talis creatura possit attingi ex vi luminis & visionis) dependet à peculiari aliqua directione seu manifestatione divina, sed juxta quantitatem luminis gloriæ, & penetrationis essentiæ divinæ, videntur creaturæ posibles respondentes ejusmodi penetrationi & lumine: at cum creaturæ existentes non habeant necessariam, sed liberam cum essentia divina connexionem, non dependent solum à lumine & penetratione divinæ naturæ, sed etiam ab ostensione consilii liberi Dei, ut antea exposuimus. Quapropter etiam illa creaturæ existentes vel futura, quæ ex vi visionis, & luminis secundum se considerati, hic & nunc possunt attingi, non attinguntur de facto, nisi manifestetur illa libera connectio cum essentia divina.

90 Inferes quartò, quòd cum dicimus beatos videre creaturas in Deo ut in causa, non intelligitur solum nomine causæ attributum omnipotentia, sed omnia attributa, quæ suo modo ad creaturarum productionem concurrunt: ut idea representando essentiam Dei ut imitabilem & participalem à creaturis, sapientia & ars dirigendo, voluntas applicando, justitia dando quòd cuilibet debetur & convenit, omnipotentia exequendo, & sic de aliis.

ARTICULUS V.

Utrum beati in verbo, vel extra verbum, omnes creaturas posibles cognoscere possint?

In hujus difficultatis resolutione, tres reperio Authorum sententias, duas extreme oppositas, & aliam mediam. Prima asserit omnes creaturas posibles à beatis videri posse, non solum extra verbum, per species à Deo infusas, sed etiam in verbo, & in essentia divina tanquam in causa. Ita Alensis, Scotus, Durandus, & alii, qui non solum id non repugnant existimant, sed etiam asserunt, animam Christi omnia possible in verbo per essentiam beatam de facto cognoscere. Secunda negat totam collectionem possibilem, sive in verbo, sive extra verbum, posse à beatis cognosci. Ita docent plures Theologi tam domestici, quam extranei. Tertia sententia

A inter illas duas extremas media, docet impossibile quidem esse quòd omnes creaturæ posibles in verbo cognoscantur, non repugnare tamen eas extra verbum, per scientiam infusam, à Christo, & aliis beatis cognosci. Ita illustrissimus Dominus Godoy, Episcopus Oxoniensis, in manuscriptis Tractatibus de scientia Christi.

§. I.

Prima difficultas resolvitur.

Dico primò: Beati non possunt in verbo, seu in essentia divina tanquam in causa, omnes creaturas posibles cognoscere. Ita D. Thomas hic art. 2. & 3. contra Gentes cap. 56. quibus locis hanc rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat.

Cognitio omnium possibilem in divina essentia cognita, est divinæ essentiæ comprehensio: Sed implicat intellectum creatum Dei essentiam comprehendere: Ergo & omnia possible in divina essentia cognoscere. Minor patet ex supra dictis, Major verò sic ostenditur. Eo modo unum in alio cognoscitur, quò in illo continetur. Sed creaturæ continentur in Deo, ut effectus in causa: Ergo in illo cognoscitur, sicut effectus in causa: Atqui cognitio omnium effectuum in aliqua causa cognita, ex vi cognitionis illius, est causæ comprehensio: Ergo cognitio omnium possibilem in divina essentia cognita, est divinæ essentiæ comprehensio. Minor sumpta probatur. Quando perfectius cognoscitur causâ, tantò plures effectus cognoscuntur in illa: Ergo non possunt omnes effectus alicujus causæ cognosci ex vi cognitionis causæ, nisi in causa cognita omni perfectione possibili: Sed cognitio causæ perfectæ omni perfectione possibili, est illius comprehensio: Ergo cognitio omnium effectuum in aliqua causa, est ipsius comprehensio.

Respondet Scotus, falsum esse id quòd D. Thomas assumit pro fundamento, nempe res cognosci à Deo, sicut effectus in causa: non enim sic cognoscuntur, sed sicut res in speculo voluntario, ut docet Augustinus libro de videndo Deo; ac proinde, quamvis ex cognitione omnium effectuum in causa, sequatur causæ comprehensio; ex cognitione tamen omnium possibilem non sequitur comprehensio Dei.

Sed contra primò: Eodem modo beati cognoscunt creaturas in essentia divina, quò Deus illas in seipso contempletur, cum visio beatifica sit participatio divinæ cognitionis: Sed Deus in seipso tanquam in causa, & non solum tanquam in speculo, cognoscit creaturas, ut passim docent SS. Patres, quos referemus in Tractu de scientia Dei: Ergo beati cognoscunt creaturas in essentia divina tanquam in causa, & non solum velut in speculo.

Secundò, Ex Augustino, 10. de civit. cap. 7. Angeli beati per cognitionem, quam vocat *matutinam*, cognoscunt creaturas in essentia divina velut in arte per quam facta sunt: Atqui ars non habet rationem speculi, sed causæ efficientis respectu artefactorum: Ergo beati non cognoscunt creaturas in essentia divina, velut in speculo, sed tanquam in causa.

Tertio, Res sunt in Deo proprie ut in causa, metaphoricè autem in illo sunt ut in speculo: Sed res cognoscuntur in aliquo eo modo quò sunt in illo: Ergo creaturæ cognoscuntur à Deo proprie ut in causa, metaphoricè autem tanquam in speculo. Minor patet, Major etiam,

quantum ad primam partem, est evidens, Deus enim cum omni proprietate est causa creaturarum. Probatur verò quantum ad secundam, ratione quam innotuit D. Thomas quæst. 12. de verit. art. 4. Speculum accipit species à rebus representatis: Deus autem rerum species continet, non per resultantiam ex illis, sed ante illas à se: Ergo propriè speculum creaturarum non est, sed tantum metaphoricè, quatenus cum speculo convenit in representando distinctè & in particulari objecta quæ in ipso representantur. Et in hoc sensu intelligendus est Augustinus, cum libro citato de videndo Deo, docet creaturas cognosci in Deo, velut in speculo.

Respondent alii. Quòd quavis creatura possibile in essentia divina tanquam in causa cognoscantur, cognitionem tamen omnium possibilium in divina essentia cognita, non esse, nec inferre comprehensionem intensivam illius, sed tantum extensivam: licet autem implicet divinam essentiam intensivè comprehendi ab intellectu beato; non tamen ab illo comprehendi extensivè, neque id Scripturæ vel SS. Patribus dissonum est.

Verum hæc solutio quam ex Aureolo apud Capreolū desumpserunt Recentiores, vim rationis D. Thomæ nõ infringit: licet enim (ut rectè observavit Ferrariensis, contra Gent. c. 56.) ex cognitione omnium possibilium in seipsis, tantum inferatur cognitio perfectissima causæ extensivè; tamen nõ stat cognitio omnium in essentia divina, ita ut essentia sit ratio cognoscendi, absque eo quòd illa cognoscatur, quantum cognoscibilis est extensivè, ac proinde comprehendatur. Sicut non stat cognosci in principio omnes conclusiones virtualiter in illo contentas, & illud non cognosci, quantum cognoscibile est, etiam intensivè.

Confirmatur: Non potest penetrari virtus infinita, & infinitè participabilis, sine infinita claritate & intensione. cum hæc sola sufficiat ad penetrandum omnem modum quòd virtus illa infinita participabilis est; tantò liquidè majus seu intensius lumen gloriæ requiritur, quantum plures creaturæ possibile in divina essentia & omnipotentia cognoscuntur: Ergo ad exhibendam & penetrandam infinitam rerum possibilium, quæ in Dei essentia & potentia latent, collectionem, lumen gloriæ infinitè intensum requiritur. Unde D. Thomas hic art. 7. ex eo probat impossibile esse Deum comprehendi ab intellectu creato, quod lumen gloriæ creatum, in quocumque intellectu creato receptum, nõ possit esse infinitum.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò: Quidquid Deus potest facere, est minus quam ipse Deus, subindeque facilius potest à beatis cognosci: Sed Deus potest videri, & de facto videtur à beatis: Ergo à fortiori tota rerum possibilium collectio potest à beatis in verbo cognosci.

Respondeo quòd licet omnium possibilium cognitio extra verbum sit quid minus, quam ipse Deus, ut cognoscibilis; omnium tamen possibilium collectio, non ut in se cognoscenda, sed ut cognoscenda in verbo, non est quid minus quam ipse Deus, in ratione intelligibilis; quia prout sic, ipsius Dei intelligibilitate intelligibilis constituitur. Solutio est D. Thomæ hic art. 8. ubi sibi hoc argumentum objicit: Qui intelligit quod est majus, potest intelligere minima, ut dicitur 3. de anima: Sed omnia quæ Deus facit vel facere potest, sunt minus, quam ejus essentia: Ergo quicumque in-

tellegit Deum, potest intelligere omnia quæ Deus facit, vel facere potest. Et sic respondet: Ad tertium dicendum, quòd licet majus sit videre Deum, quam omnia alia: tamen majus est videre sic Deum, quòd omnia in eo cognoscantur, quam videre sic ipsum, quòd non omnia, sed pauciora, vel plura cognoscantur in eo. Iam enim ostensum est, quòd multitudo cognitorum in Deo, consequitur modum videndi ipsum, vel magis perfectum, vel minus perfectum.

Obijcies secundò cum Durando: Intellectus creatus clarè videns Dei essentiam, necessariò videt in ipsa, omnia quæ naturaliter representantur: Sed essentia divina representat naturaliter omnes creaturas possibile: Ergo intellectus creatus clarè videns Dei essentiam, in ea cognoscit omnes creaturas possibile. Major videtur certa, Minor verò sic ostenditur. Divina essentia representat creaturas possibile, ut causa, ratione omnipotentia, ut habentis virtutem productivam, non verò ut actu producentis: Seu vis productiva naturaliter illi convenit: Ergo naturaliter representat omnes creaturas possibile.

Respondeo distinguendo Majorem: Necessariò cognoscit omnia quæ divina essentia naturaliter representat intellectui creato ipsam vidente, concedo Majorem. Omnia quæ naturaliter representat intellectui divino, non verò ipsi intellectui creato, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Licet essentia divina, quantum est de se, possit omnia possibile representare, & de facto ea representet intellectui divino cui unitur adæquatè, ea tamen non representat nec representare potest intellectui beatorum, quia est impedimentum ex parte intellectus creati, nimirum limitatio activitatis, & luminis, juxta cujus proportionem unitur divina essentia in ratione speciei, & in ratione objecti; unde ut ipsi adæquatè, & ut representans totam collectionem rerum possibilium uniretur, requireretur lumen gloriæ infinitè intensum, quod in intellectu creato & finito recipi nequit, cum inter perfectivum & perfectibile nequeat esse proportio. Unde, ut supra dicebamus, D. Thomas hic art. 7. probat nullum intellectum creatum posse Deum comprehendere, quia lumen gloriæ creatum, in quocumque intellectu creato receptum, non potest esse infinitum.

Obijcies tertio: Si beati non possent in verbo omnia possibile cognoscere, maximè quia Dei essentiam & omnipotentiam comprehenderent: Sed ex cognitione omnium possibilium in verbo, non rectè inferitur comprehensio divinæ essentia & omnipotentia: Ergo &c. Major continet præcipuum fundamentum nostræ sententia, Minor verò, in qua est difficultas, probatur primò, Beati cognoscunt terminum adæquatam potentia generativæ Patris, nempe Filium ab illo productum, & tamen talem potentiam non comprehendunt: Ergo similiter licet terminum adæquatam omnipotentia Dei, totam scilicet collectionem rerum possibilium cognoscerent, illam tamen propterea non comprehenderent.

Secundò, Anima Christi videt in verbo omnia quæ Deus cognoscit per scientiam visionis, ut docet D. Tho. 3. p. quæst. 10. art. 2. ad 2. & tamè talem scientiam non comprehendit: Ergo similiter, quamvis videt in verbo omnes creaturas possibile, divinam omnipotentiam, vel scientia simplicis intelligentia non comprehenderet.

Tertio, Beati, de absoluta potentia, possunt cognoscere

gnoscere omnia possibilium extra verbum, & in seipsis, ut dicemus §. sequenti; & tamen Deum comprehendere nequeunt; ut supra ostensum est: Ergo ex cognitione omnium possibilium non recte inferitur Dei comprehensio.

68 Respondeo concessa Majori, negando Minorem, & ad primam ejus probatorem nem dicendum est, ad comprehendendam aliquam virtutem aut potentiam, non sufficere attingere quomodo cūque terminū ejus adæquatam, sed requiri quoddam modo adæquate cognoscatur, & secundum omnes modos & rationes, quæ ad ipsam pertinent: unde licet beatus videndo Verbum Divinum, videant terminum adæquatam potentia generativa Patris; quia tamen illum non vident adæquate, & penetrando omnem ejus eminentiam, omnesque rationes cognoscibilitatis, quæ sunt in ipso (qualis est v. g. ratio ideæ & exemplaris omnium creaturarū existentium, futurarum, & possibilem, quam habet ex vi suæ originis) potentiam generativam Patris æterni a quo procedit, non comprehendunt. Si autem beatus videret omnes creaturas posibles in verbo, adæquatū terminum divinæ omnipotentia cognosceret adæquate, & quantum ex natura sua cognoscibilis est: quod patet ex eo quod Deus aliquid amplius de sua potentia non potest cognoscere, alioquin falsa esset ejus cognitio, cum ultra collectionem omnium possibilem non refter nisi impossibile.

Ad secundam, concessa Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis est quia creature existentes, aut futurae, non sunt terminus adæquatus scientia visionis, cum per eandem scientiam plures alias Deus possit producere, & videre, collectio verò creaturarum possibilem est terminus adæquatus divinæ omnipotentia, cum ultra illam nihil aliud possit à Deo produci nec cognosci ut possibile, per scientiam simplicis intelligentia.

Ad tertiam dicendum, quod licet ex cognitione omnium possibilem extra verbum, non recte inferatur Dei comprehensio, bene tamen ex cognitione illorum in verbo, seu in essentia divina ut in causa. Ratio verò discriminis evidens est, si enim omnia possibilium videntur in verbo cognoscantur in illo ut in causa, & principio à quo derivantur, & ita virtus productiva ipsius adæquate cognosceretur, si autem extra verbum, & in seipsis cognosceretur, licet videretur totū quod Deus potest producere, materiter, & in se, non tamen in suo principio & causa, & ut derivatur à virtute sui productiva; & ita ipsa virtus productiva non videretur, licet videretur res quæ esset terminus ejus: dū autem virtus productiva causa non videtur, ipsa causa non comprehenditur, ut magis patebit ex dicendis articulo sequenti.

Alia argumenta quæ contra istam conclusionem fieri possunt, proponuntur & solventur in Tractatu de Incarnatione, cum agemus de scientia beata animæ Christi. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ut plenior hujus difficultatis resolutionem habere possit.

§. III.

Alia difficultas expeditur.

Dico secundò: Non implicat totam possibilem collectionem extra verbum quidditative cognosci.

69 Probatum primò ex D. Thoma quæst. 20. de verit. art. 5. ubi docet anima Christi non cognoscere per scientiam beatam omnia possibilem, & in contrarium sibi primò hoc argumentum objicit: *Quicumque scit majus, potest scire minus: Sed Deus*

A est majus, quàm quidd quid potest facere: Ergo cum anima Christi cognoscat Deum, multò magis potest cognoscere, quidd quid Deus potest facere. Cui argumento sic respondet: Ad primum dicendum quod quidd quid Deus potest facere, est minus quàm ipse Deus, & facilius posset ab anima Christi cognosci, si anima Christi per se offerretur quidd quid Deus potest facere, sicut per se ei presentatur ipse Deus: nunc autem ea quæ potest facere Deus, non offeruntur anima Christi in seipsis, sed in verbo, & ideo ratio non sequitur. Ex quibus verbis manifestè colligitur, D. Thomam sentire, nullam esse implicanciam in hoc quod tota possibilem collectio extra verbum cognoscatur. Tum quia si id implicaret, non debuisset dicere, quod cognitio omnium possibilem extra verbum esse facilior cognitione Dei, sed quod esset impossibilis & repugnans. Tum etiã quia quod ab anima Christi de facto tota possibilem collectio non cognoscatur, reducit ad hoc quod ei de facto non offertur: At si omnium possibilem cognitio extra verbum contradictionem involveret, contentia cognitionis illorum in anima Christi, melius ad implicanciam seu impossibilitatem cognoscendi totam possibilem collectionem reduceretur, quam ad hoc quod de facto ei non represententur omnia possibilium collectivè: Ergo sentit D. Thomas, non implicare totam possibilem collectionem extra verbum cognosci.

B Probatum secundò conclusio, convellendo duo præcipua adversæ sententia fundamenta. Si cognitio omnium possibilem in seipsis, & extra verbum implicaret, maxime quia talis cognitio esset comprehensiva Dei, & infinita, utpote ad objecta infinita terminata: Sed neutrum tali cognitioni competeret: Ergo illa contradictionem non implicat. Major continet præcipuum fundamentum adversæ sententia; Minor verò quoad utramque partem suadet. Et in primis quod ex cognitione omnium possibilem extra verbum non sequatur Dei comprehensio, sic ostenditur. Comprehensio causa non inferitur, nisi ex cognitione suorum effectuum in ipsa, & ex ipsa; nisi enim isto modo cognoscatur, non cognoscitur causa, quantum cognoscibilis est, quod ad illius comprehensionem requiritur: Ergo cognitio omnium possibilem in seipsis nec est comprehensiva divinæ omnipotentia, nec illius comprehensionem infert.

C Quod verò talis cognitio non deberet esse infinita, probatur ex D. Thoma 3. p. quæst. 10. art. 3. ad 2. ubi docet scientiam cōprehensivam infiniti per essentiam, necessariò esse infinitam; infiniti verò aliter, v. g. multitudine, finiti tamen secundum essentiam, scientia non esse necessariò infinitam; sed quod scientia finita vel infinita sit, ex finitate vel infinitate proprii objecti: proprium autem objectum intellectus est quidditas sub ratione quidditatis; & ideo si quidditas est finita, quamvis habeat aliam infinitatem, scientia talis quidditatis non est necessariò infinita. Unde sic licet arguere: Sola cognitio infiniti secundum essentiam, est necessariò infinita, si comprehensiva sit: Sed omnium possibilem collectio non est infinita secundum essentia: Ergo cognitio totius collectionis possibilem non est necessariò infinita.

D Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, juxta D. Thomam citatum, omnia individua sub aliqua specie cōtenta, quantum vis sunt infinita, possunt cognosci per finitam cognitionem, quia cōveniunt in quidditate specifica, limitata, & finita; & juxta eundem S. Doctore quæst. 20. de verit. art. 4.

art. 4. ad 7. qui cognosceret per naturam generis infinitas species contentas sub tali genere, finitâ cognitione cognosceret, quia licet species essent multitudinè infinita, continerentur tamen sub natura finita: Sed omnes creaturæ possibiles, etsi sint multitudinè infinita, continentur tamen sub ratione entitatis & quidditatis finitæ: Ergo possunt cognosci per cognitionem finitâ.

72 Dices: Individua convenire univocè in natura speciei, & species in natura generis, quæ est univocè quidditatis finitæ; & ideo possunt per unam cognitionem finitam attingi: omnia autem possibilia non conveniunt univocè in aliqua una natura, ens enim creatum, quod tantum est illis superius, non habet unitatem univocam; unde non est una quidditas, sed omnium quidditatum aggregatio seu collectio, subindeque nequit unam cognitionem finitam terminare.

Sed contra: Licet ens creatum in essendo solum gaudeat unitate analogâ, in ratione tamen objecti sufficientem habet unitatem, ut unam possit cognitionem terminare: Ergo solutio est nulla. Antecedens probatur: Non obstante unitate tantum analogâ quam habet in ratione entis, habet in ratione cognoscibilis unitatem sufficientem ut unam potentiam intellectivam, & unum Metaphysicæ habitum terminet: Ergo pariter sufficientem unitatem habet in ratione objecti cognoscibilis, ad terminandam & specificandam unicam cognitionem.

Ex quo impugnatum manet aliud Adversariorum fundamentum: existimant enim implicare totam possibilem collectionem extra verbum quidditative cognosci, eò quod ad illam requirentur infinitæ species in actu, quæ sunt impossibiles; vel saltem una quæ esset infinite perfecta, utpote quæ totum genus entis creabilis repræsenteret, quam etiam dari repugnat. Patet, inquam, ex dictis hujus rationis inefficacia: In primis enim quod ad cognoscenda extra verbum omnia possibilia, non essent necessariae species infinitæ, constat: si enim non obstante unitate analogâ, quam ens creatum & creabile habet in ratione entis, habeat in ratione cognoscibilis sufficientem unitatem ad terminandam & specificandam unicam cognitionem, illam etiam habebit, ut per unicam speciem, intellectui creato repræsenti possit.

73 Quod verò species omnia possibilia repræsens, non deberet esse entitative infinita, etiam ex dictis colligitur: sola enim infinitas objecti in ratione quidditatis, arguit infinitatem in specie, sicut sola hæc infinitas infert infinitatem cognitionis, ut ex D. Thoma supra vidimus: Sed collectio possibilem, etsi coalescat ex quidditatibus infinitis multitudinè, non est infinita in ratione quidditatis: Ergo ex infinita multitudinè rerum possibilem, non rectè colligitur infinitas entitativa in specie quidditativa illius.

Confirmatur: Species repræsens infinitas alicujus generis species, entitative infinita non est, quia omnes continentur sub uno genere quidditative suo, ut docet S. Doctor loco supra citato ex quæstionibus disputatis: Sed omnes creaturæ possibiles continentur sub ratione analogâ finitâ quidditative: Ergo possunt repræsenti per speciem entitative finitam.

Confirmatur amplius: Sola species infinitò modò repræsens objectum infinitum, infinitatem ab objecto desumit: Sed species quæ repræsens collectionem possibilem, non infi-

nitò, sed finitò modò repræsenteret illam: Ergo non esset infinita entitative.

S. IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

74 **O**bjicies primò, Implicat lumen intellectuale, & cognitionem hominis, vel Angeli, esse infinita: Sed collectio omnium possibilem non potest attingi nisi per lumen, & cognitionem infinitam: Ergo implicat totam collectionem possibilem extra verbum, ab homine vel Angelo cognosci. Major supponitur ex Philosophia, Minor verò sic ostenditur. Objectum infinitum finitò lumine & cognitione finitâ attingi nequit: Sed omnium possibilem collectio infinita est: Ergo non nisi infinito lumine, & cognitione infinitâ, potest cognosci.

75 **R**espondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem dicendum est, quod licet objectum infinitum non possit infinito modo & comprehensive attingi, nisi per lumen & cognitionem infinitam: potest tamen finitò modo, & quidditative cognosci, finitò lumine, & cognitione finitâ, ut patet in visione beatificâ; beati enim per lumen gloriæ finitum, & per visionem similiter finitam, Deum quidditative cognoscunt, quævis sit infinitus per essentiam. Unde sic arguo: Infinitas Dei est major, quam infinitas collectionis possibilem, cum hæc sit tantum infinitas multitudinis, & per participationem, illa verò infinitas per essentiam: At infinitas divina non obstat, quominus Deus possit ab intellectu creato per lumen & cognitionem finitam quidditative cognosci: Ergo nec infinitas collectionis possibilem obstat poterit, quin ab intellectu creato, per lumen finitum, & finitam cognitionem, quidditative possit cognosci.

76 **O**bjicies secundo: Non potest dari cognitio sine specie repræsente objectum? Sed nulla potest dari species, quæ omnia possibilia repræsenteret: Ergo tota collectio possibilem non potest à beatis extra verbum cognosci. Major supponitur ex Philosophia, Minor verò ita datur, Species repræsens totam collectionem possibilem esset actu infinita: Sed implicat dari speciem actu infinitam, cum non sit dabile infinitum in actu: Ergo implicat dari speciem quæ omnia possibilia repræsenteret. Minor patet. Major probatur. Species repræsens omnia possibilia, esset ejusdem quidditatis cum tota possibilem collectione: Sed collectio possibilem est infinita: Ergo species omnia possibilia repræsens esset actu infinita.

77 **R**espondeo concessa Majori, negando Minorem, & ad ejus probationem, nego Majorem; species enim repræsens totam collectionem possibilem, non esset actu infinita, sed finita. Ad probationem autem in contrarium, nego etiam Majorem; non enim rectè colligitur infinitas speciei omnia possibilia repræsens, ex infinitate objecti quod repræsenteret. Tum quia illud finitò modò repræsenteret: ut autem ex objecto infinito, infinitas derivetur ad speciem, debet modò infinitò, infinitâque efficaciâ tale objectum attingere; ut constet in actu charitatis, habente pro objecto Deum, à quo tamen infinitam dignitatem non accipit, quia vis seu perfectio infinita objecti, impeditur à limitatione conatus, & virtutis operativæ, ne infinitatem in talem actum transundat. Tum etiam, quia omnia possibilia repræsenterentur à specie, ut staret sub quidditate finitâ, cujus oppositum necesse-

cessarium erat, ut infinitas objecti transfundere-
tur ad speciem, ut supra dicebamus loquentes de
cognitione.

Dices: Non stat Deum quidditative contineri
in specie finito modo ipsum representante, quia
Deus infinitus est: Sed collectio possibilium et-
iam est infinita: Ergo nequit quidditative con-
tineri in specie illam representante modo fini-
to.

Respondeo distinguendo causalem Majoris:
Quia infinitus est, utcumque, nego Majorem.
Quia infinitus est in ratione quidditatis, concedo
Majorem. Similiter distinguo Minorem: Colle-
ctio possibilium est infinita in multitudine, con-
cedo Minorem. In ratione quidditatis, nego
Minorem, & Consequentiam.

Ratio autem discriminis inter utrumque ge-
nus infiniti est duplex. Prima, quia species quid-
ditative representans objectum, debet esse e-
jusdem immaterialitatis cum illo, saltem quoad
gradum, ut disp. 2. art. 1. ostensum est: implicat
autem speciem finitam convenire cum Deo in
gradu immaterialitatis; quia, ut ibidem diceba-
mus, gradus immaterialitatis divina, nedum ma-
teriam physicam, verum etiam metaphysicam,
id est potentialitatem omnem excludit; quæ
exclusio nulli entitati creatæ & finitæ potest
competere: non autem repugnat entitati finitæ,
cum tota collectione possibilium, quantumvis
sic infinita, in gradu immaterialitatis convenire;
& ideo non repugnat entitati finitæ, totam col-
lectionem possibilium representare quidditative.

Secunda ratio discriminis est, quia species
quidditativa petit univocam convenientiam
cum objecto representato, ut loco citato cum D.
Thoma demonstravimus: repugnat autem con-
venientia univoca entitatis finitæ cum Deo, non
autem cum tota collectione possibilium; & ideo
implicat quod species entitativè finita, repræ-
sentet Deum quidditative; non autem quod spe-
cies finita entitativè, totam collectionem possi-
bilium quidditative representet.

79 Obijcies tertio: Si cognitio omnium possibi-
lium extra verbum, esset possibilis, deberet at-
tribui animæ Christi, cum ipsi tribuenda sit om-
nis perfectio possibilis, cum majori perfectione
non incompossibilis, ut docent Theologi in Tra-
ctatu de Incarnatione: Sed cognitio omnium
possibilium extra verbum, animæ Christi non
conceditur à Theologis; imò ipsi expresse denegat
à D. Thoma, quæst. 20. de verit. art. 5. ad 1.
verbis supra in prima probatione conclusionis
relatis: Ergo talis cognitio possibilis non est.

80 Respondeo negando sequelam Majoris, est
enim inconveniens, quod plura cognoscantur ab
anima Christi Domini, per scientiam rerum ex-
tra verbum, quam per cognitionem rerum in
verbo; unde cum anima Christi non cognoverit
in verbo, per scientiam beatam, totam possibi-
lium collectionem, ut s. ostendimus; dicendum
est quod pariter illam non cognovit extra ver-
bum, per scientiam infusam. Ad probationem
in contrarium dico, quod licet anima Christi at-
tribuenda sit omnis perfectio possibilis, quæ il-
lius modo connaturali operandi non opponitur,
illa tamen quæ modum connaturalem operandi
ipsius non servat, ei concedenda non est: talis
autem est omnium possibilium cognitio extra
verbum, quia ut docet D. Thomas 3. parte
quæst. 1. art. 4. connaturale est animæ Christi,
ut recipiat species minus universales, quam illa
Tom. I.

quæ fuerunt inditæ mentibus Angelorum: unde
cum omnium possibilium cognitio haberi ne-
queat ab anima Christi, absque specie in illa re-
cepta, quæ universalior sit speciebus mentibus
Angelorum infusis, cognitio totius collectionis
possibilium extra verbum, non est consentanea
connaturali modo operandi animæ Christi.

ARTICULUS IV.

*An Deus ut est in se videri possit, nullâ visâ
creaturâ possibili in particulari?*

Vazquez hic disp. 50. cap. 4. in eo dicit esse
repugnantiam, quod ex una parte Thomistæ
asserunt videri creaturas in Deo, ex vi visionis
divinæ essentia, & ex altera dicunt visâ Deo
posse nullam creaturam possibilem in particula-
ri videri. Nihilominus

Dico breviter, non implicare quod Deus ut in
se est videatur, nullâ visâ creaturâ possibili in
particulari.

81 Probat: Omnipotentia divina multo magis
est absoluta & independens a qualibet creatura
in particulari, quam virtus vel potentia creata a
suis effectibus, vel objectis materialibus: Sed
causæ & virtutes creatæ possunt in se videri, &
quidditative cognosci, non visis in particulari il-
larum effectibus, aut objectis materialibus; ut
constat in potentia viva, quam possumus quid-
ditative cognoscere, tamen nullum colorem in
particulari ab ea visum percipiamus: Ergo afor-
tiori potest Deus quidditative cognosci & videri
ut in se est, nullâ visâ creaturâ possibili in par-
ticulari.

82 Confirmatur primò: Ad cognoscendam quid-
ditative omnipotentiam divinam, non debent
omnes creaturæ possibiles in particulari in ea
cognosci; alioquin illa non posset videri, & quid-
ditative cognosci, nisi comprehenderetur: Ergo
neque aliqua determinate debet videri. Conse-
quentia patet, non est enim major ratio, cur
una potius debeat videri quam altera.

83 Confirmatur secundò: Divina essentia est ratio
cognoscendi creaturas possibiles, ad eum mo-
dum quo principium demonstrationis est ratio
cognoscendi conclusiones, ut docet D. Thomas
hic art. 8. nam creaturæ possibiles sunt tantum
virtualiter aut eminenter in Deo, sicut conclu-
siones in principio: Ergo sicut principium alicujus
demonstrationis clare in se videri potest, nul-
lâ visâ conclusione in particulari & determina-
te; ita & divina essentia, nullâ visâ creaturâ pos-
sibili. Quare idem S. Doctor ibidem in resp. ad 4.
Si solus Deus videretur qui est fons totius esse & veritatis, ita repletur naturale desiderium sciendi, quod nihil aliud quereretur, & videns Deum, esset beatus. Unde dicit Augustinus 5. Confess. Infelix homo qui scit omnia illa, scilicet creaturas, se autem nescit. Beatus autem qui te scit, etiamsi illa nesciat. Qui vero te & illa novit, non propter illa beator est, sed propter te solum beatus.

84 Obijcies primò: Si aliqua ex creaturis in par-
ticulari redderetur impossibilis, omnipotentia
Dei deficeret: Ergo illa est connexa cum possi-
bilitate cuiuslibet creaturæ in particulari, &
consequenter non potest in se videri, & quid-
ditative cognosci, nisi creaturæ possibiles in par-
ticulari videantur.

Respondeo, quod licet deficeret omnipotentia
Dei ex defectu alicujus creaturæ possibilis (non
quidem per locum intrinsecum sed extrinsecum;